

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 32/21
Λουξεμβούργο, 4 Μαρτίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-362/19 P
Επιτροπή κατά Fútbol Club Barcelona

Το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία είχε ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής περί χαρακτηρισμού του φορολογικού καθεστώτος τεσσάρων ισπανικών επαγγελματικών ποδοσφαιρικών συλλόγων ως κρατικής ενισχύσεως

Η προσφυγή που είχε ασκηθεί κατά της αποφάσεως αυτής από τη Fútbol Club Barcelona απορρίπτεται αμετάκλητα

Ισπανικός νόμος που είχε θεσπισθεί το 1990 υποχρέωνε όλους τους ισπανικούς επαγγελματικούς αθλητικούς συλλόγους να μετατραπούν σε ανώνυμες αθλητικές εταιρίες, με την εξαίρεση των επαγγελματικών αθλητικών συλλόγων οι οποίοι ήταν κερδοφόροι κατά τις τελευταίες οικονομικές χρήσεις πριν από τη θέσπιση του νόμου. Η Fútbol Club Barcelona (FCB), καθώς και τρεις άλλοι επαγγελματικοί ποδοσφαιρικοί σύλλογοι οι οποίοι ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένης εξαίρεσεως – η Club Atlético Osasuna (Παμπλόνα), η Athletic Club (Μπιλμπάο) και η Real Madrid Club de Fútbol (Μαδρίτη) –, επέλεξαν, επομένως, να συνεχίσουν να λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και, για τον λόγο αυτό, ετύγχαναν ειδικού συντελεστή φορολογήσεως των εισοδημάτων τους. Καθόσον ο ειδικός αυτός φορολογικός συντελεστής ήταν χαμηλότερος, μέχρι το 2016, από τον συντελεστή που ίσχυε για τις ανώνυμες αθλητικές εταιρίες, η Επιτροπή έκρινε, με απόφαση της 4ης Ιουλίου 2016¹, ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση, παρέχοντας φορολογικό πλεονέκτημα όσον αφορά τον φόρο επί των εταιριών στους οικείους τέσσερις συλλόγους, συνιστούσε παράνομο και μη συμβατό καθεστώς ενισχύσεων, κάλεσε δε την Ισπανία να θέσει τέρμα σε αυτό και να ανακτήσει τις ατομικές ενισχύσεις που είχαν καταβληθεί στους δικαιούχους του εν λόγω καθεστώτος.

Επιληφθέν προσφυγής την οποία άσκησε η FCB κατά της επίμαχης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2019², ακύρωσε την εν λόγω απόφαση με το σκεπτικό ότι η Επιτροπή δεν είχε αποδείξει επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος παρεχόμενου στους δικαιούχους του επίμαχου μέτρου. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε εξετάσει επαρκώς το ζήτημα αν το πλεονέκτημα εκ του ως άνω μειωμένου φορολογικού συντελεστή μπορούσε να αντισταθμισθεί από τον συντελεστή της εκπτώσεως για επανεπένδυση έκτακτων κερδών, ο οποίος στην περίπτωση των επαγγελματικών ποδοσφαιρικών συλλόγων που λειτουργούν με τη μορφή νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ήταν λιγότερο ευνοϊκός από ό,τι εκείνος που ίσχυε για τις οντότητες που λειτουργούν ως ανώνυμες αθλητικές εταιρίες.

Με την απόφασή του της 4ης Μαρτίου 2021, το Δικαστήριο, δεχόμενο τα αιτήματα που προέβαλε η Επιτροπή με την αίτησή της αναιρέσεως, αναιρεί την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Επιτροπή προέβαλε έναν μόνο λόγο, περί παραβάσεως του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ όσον αφορά, αφενός, την έννοια του όρου «πλεονέκτημα δυνάμενο να συνιστά κρατική ενίσχυση», κατά τη διάταξη αυτή, καθώς και, αφετέρου, τις υποχρεώσεις που αυτή υπέχει στο πλαίσιο της εξετάσεως της υπάρξεως ενισχύσεως, ιδίως υπό το πρίσμα της υπάρξεως πλεονεκτήματος. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο

¹ Απόφαση (ΕΕ) 2016/2391 της Επιτροπής, της 4ης Ιουλίου 2016, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.29769 (2013/C) (πρώην 2013/NN) που χορήγησε η Ισπανία υπέρ ορισμένων ποδοσφαιρικών συλλόγων (ΕΕ 2016, L 357, σ. 1).

² Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2019, Fútbol Club Barcelona κατά Επιτροπής, [Τ-865/16](#) (βλ. επίσης [Ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 17/19](#)).

διευκρινίζει τις απαιτήσεις περί αποδείξεως στις οποίες η Επιτροπή φέρει το βάρος να ανταποκριθεί κατά την ανάλυση με σκοπό να κριθεί αν βάσει φορολογικού καθεστώτος παρέχεται πλεονέκτημα στους δικαιούχους του και, ως εκ τούτου, αν το καθεστώς αυτό μπορεί να συνιστά «κρατική ενίσχυση», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως περί του βασίμου του μόνου λόγου που προβλήθηκε προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, **το Δικαστήριο διαπιστώνει, κατά πρώτον, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η επίμαχη απόφαση έπρεπε να θεωρηθεί απόφαση που αφορά τόσο καθεστώς ενισχύσεων³ όσο και ατομικές ενισχύσεις, δεδομένου ότι η Επιτροπή αποφάνθηκε επίσης, στην απόφαση της, επί των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν ατομικά στους τέσσερις δικαιούχους συλλόγους, οι οποίοι κατονομάζονταν.** Πράγματι, στην περίπτωση καθεστώτος ενισχύσεων, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της θεσπίσεως του καθεστώτος και των ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει αυτού. Ατομικά μέτρα τα οποία απλώς θέτουν σε εφαρμογή καθεστώς ενισχύσεων συνιστούν απλά μέτρα εκτελέσεως του γενικού καθεστώτος, τα οποία δεν απαιτείται, καταρχήν, να κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

Εν προκειμένω, όμως, **το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το επίμαχο μέτρο αφορά ένα τέτοιο καθεστώς ενισχύσεων, δεδομένου ότι οι ειδικές φορολογικές διατάξεις που ισχύουν για τις οντότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ειδικότερα δε ο μειωμένος φορολογικός συντελεστής, δύνανται να ωφελήσουν, αποκλειστικώς και μόνον λόγω του μέτρου αυτού, καθέναν από τους επιλέξιμους ποδοσφαιρικούς συλλόγους, οι οποίοι ορίζονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, για αόριστο χρονικό διάστημα και για απροσδιόριστο ποσό, τούτο δε χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτελέσεως και χωρίς οι διατάξεις αυτές να συνδέονται με την υλοποίηση συγκεκριμένου έργου.** Ως εκ τούτου, απλώς και μόνον το ότι, εν προκειμένω, χορηγήθηκαν ατομικώς ενισχύσεις στους συλλόγους βάσει του επίμαχου καθεστώτος ενισχύσεων δεν μπορεί να ασκεί επιρροή στον έλεγχο τον οποίο οφείλει να διενεργήσει η Επιτροπή, προκειμένου να κριθεί η ύπαρξη πλεονεκτήματος. Υπό τις συνθήκες αυτές, κακώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η περίπτωση αυτή είναι κρίσιμη.

Κατά δεύτερον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε ως άνω το Γενικό Δικαστήριο πλήττει τα συμπεράσματα που συνήγαγε συναφώς το τελευταίο ως προς το εύρος των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχει η Επιτροπή όσον αφορά την απόδειξη της υπάρξεως πλεονεκτήματος. Πράγματι, η εσφαλμένη αυτή παραδοχή οδήγησε το Γενικό Δικαστήριο να κρίνει ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη, κατά την εκ μέρους της ανάλυση, όχι μόνον το πλεονέκτημα που απορρέει από τον μειωμένο φορολογικό συντελεστή, αλλά και άλλες συνιστώσες του επίμαχου φορολογικού καθεστώτος, τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο θεωρεί αδιαίρετο σύνολο, όπως είναι οι δυνατότητες εκπτώσεως, στο μέτρο που ο περιορισμός τους θα μπορούσε να αντισταθμίζει το ανωτέρω πλεονέκτημα. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, η Επιτροπή οφείλει, βεβαίως, να προβεί σε συνολική εκτίμηση ενός καθεστώτος ενισχύσεων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συνιστώσες που αποτελούν τα ειδικά χαρακτηριστικά του, τόσο τις ευνοϊκές για τους δικαιούχους του όσο και τις δυσμενείς για αυτούς. Εντούτοις, η εξέταση της υπάρξεως πλεονεκτήματος δεν μπορεί να εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση των δικαιούχων του συγκεκριμένου καθεστώτος κατά τον χρόνο της μεταγενέστερης χορηγήσεως ατομικών ενισχύσεων βάσει του καθεστώτος αυτού. Ειδικότερα, **η αδυναμία να προσδιορισθεί, κατά τον χρόνο θεσπίσεως καθεστώτος ενισχύσεων, το ακριβές ποσό, ανά φορολογική χρήση, του πράγματι παρεχόμενου σε καθέναν από τους δικαιούχους του καθεστώτος πλεονεκτήματος δεν μπορεί να κωλύει την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι το καθεστώς αυτό εδύνατο, ήδη από το στάδιο αυτό, να παράσχει πλεονέκτημα στους δικαιούχους και δεν μπορεί, συνακόλουθα, να απαλλάξει το οικείο κράτος μέλος από την εκπλήρωση της ουσιώδους υποχρέωσης κοινοποιήσεως ενός τέτοιου καθεστώτος την οποία υπέχει.** Πράγματι, εάν, όπως δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η

³ Κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο δ΄, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 [ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2015, L 248, σ. 9).

Επιτροπή όφειλε, στο πλαίσιο αναλύσεως φορολογικού καθεστώτος, να διακριβώσει, βάσει επικαιροποιημένων στοιχείων, αν το πλεονέκτημα υλοποιήθηκε πράγματι κατά τη διάρκεια μεταγενέστερων φορολογικών χρήσεων και, ενδεχομένως, αν το συγκεκριμένο πλεονέκτημα αντισταθμίσθηκε από μειονεκτήματα τα οποία διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια άλλων φορολογικών χρήσεων, τότε η υπό εξέταση προσέγγιση θα ευνοούσε τα κράτη μέλη που παραβαίνουν την υποχρέωσή τους περί κοινοποίησης τέτοιου καθεστώτος. **Ως εκ τούτου, η Επιτροπή υποχρεούται να ελέγχει την ατομική κατάσταση κάθε δικαιούχου μόνο στο στάδιο της ενδεχόμενης ανακτήσεως των ατομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει του επίμαχου καθεστώτος ενισχύσεων**, δεδομένου ότι για την ανάκτηση αυτή απαιτείται να προσδιορισθεί το ακριβές ποσό της ενισχύσεως που καρπώθηκαν πράγματι οι δικαιούχοι κατά τη διάρκεια κάθε φορολογικής χρήσεως.

Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, ήδη από τον χρόνο θεσπίσεώς του, το καθεστώς ενισχύσεων που απέρρεε από το επίμαχο μέτρο, καθόσον παρείχε σε ορισμένους επιλέξιμους για το καθεστώς αυτό συλλόγους, μεταξύ των οποίων καταλεγόταν η FCB, την ευχέρεια να συνεχίσουν να λειτουργούν, κατά παρέκκλιση, ως οντότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τους έδωσε τη δυνατότητα να επωφεληθούν μειωμένου φορολογικού συντελεστή σε σχέση με εκείνον που ίσχυε για τους συλλόγους που λειτουργούν ως ανώνυμες αθλητικές εταιρίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, **το επίμαχο καθεστώς ενισχύσεων εδύνατο, ήδη από τον χρόνο θεσπίσεώς του, να ευνοήσει τους συλλόγους που λειτουργούν ως οντότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σε σχέση με τους συλλόγους που λειτουργούν ως ανώνυμες αθλητικές εταιρίες, παρέχοντάς τους, επομένως, πλεονέκτημα δυνάμενο να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, προκειμένου να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον ότι το επίμαχο καθεστώς ενισχύσεων παρέχει στους δικαιούχους του πλεονέκτημα εμπίπτον στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει, στην επίμαχη απόφαση, τις συνέπειες της εκπτώσεως για επανεπένδυση έκτακτων κερδών ούτε τις συνέπειες των δυνατοτήτων χρονικής μεταθέσεως υπό τη μορφή πιστώσεως φόρου και, ειδικότερα, το ζήτημα αν οι εν λόγω έκπτωση ή δυνατότητες εξουδετερώνουν το πλεονέκτημα που απορρέει από τον μειωμένο φορολογικό συντελεστή.** Διαπιστώνεται, επομένως, ότι **το Γενικό Δικαστήριο**, κρίνοντας ότι η Επιτροπή όφειλε να προβεί σε τέτοια εξέταση, ζητώντας, εφόσον παρίστατο ανάγκη, κρίσιμα πληροφοριακά στοιχεία, **υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο**. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αναιρεί την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ως προς το σημείο αυτό.

Όσον αφορά, τέλος, τις συνέπειες της ως άνω αναιρέσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο επισημαίνει, καταρχάς, ότι, προκειμένου να κάνει δεκτή την προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε, βεβαίως, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως με τον οποίο προβαλλόταν, κατ' ουσίαν, ατελής ανάλυση του ζητήματος της υπάρξεως πλεονεκτήματος, πλην όμως απέρριψε προηγουμένως τον λόγο ακυρώσεως με τον οποίο προβαλλόταν παράβαση του άρθρου 49 ΣΛΕΕ, καθόσον η Επιτροπή όφειλε, κατά την FCB, να διαπιστώσει ότι η επιβληθείσα στους επαγγελματικούς αθλητικούς συλλόγους υποχρέωση μετατροπής σε ανώνυμες αθλητικές εταιρίες αντέβαινε στην ελευθερία εγκαταστάσεως η οποία κατοχυρώνεται με τη διάταξη αυτή. Υπό τις συνθήκες αυτές, όμως, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η FCB και η Ισπανία, η οποία παρενέβη υπέρ των αιτημάτων του ποδοσφαιρικού συλλόγου, μπορούσαν να ασκήσουν αντανάιρεση βάλλοντας κατά της ορθότητας του σκεπτικού της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου απορρίψεως του επίμαχου λόγου ακυρώσεως, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τα αιτήματά τους για άλλους λόγους. Ελλείπει τέτοιας ανταναιρέσεως, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιβάλλεται, επομένως, ισχύ δεδικασμένου κατά το μέρος της αυτό.

Τούτου διευκρινισθέντος, **το Δικαστήριο εκτιμά ότι η διαφορά είναι ώριμη προς εκδίκαση, και, αποφαινόμενο κατά συνέπεια επ' αυτής, απορρίπτει τους λοιπούς τέσσερις λόγους ακυρώσεως οι οποίοι είχαν προβληθεί πρωτοδίκως και οι οποίοι αφορούσαν, αντιστοίχως, πλάνη στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή κατά την εξέταση του πλεονεκτήματος που παρέσχε το επίμαχο μέτρο, παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ότι το επίμαχο μέτρο δικαιολογούνταν από την εσωτερική λογική του επίμαχου**

φορολογικού συστήματος και παράβαση των κανόνων που διέπουν την ανάκτηση υφιστάμενης ενισχύσεως. **Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απορρίπτει την προσφυγή που άσκησε η FCB.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582.

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106